

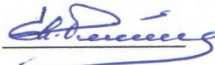

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”

"Aprob"

Directorul Centrului de Excelență în
Educație Artistică „Ștefan Neaga”,

Dr. Perju Gheorghe

"31" octombrie 2018

Curriculumul disciplinar

F.08.O.009 Solfegii. Armonia II

Specialitatea
21520 Interpretare instrumentală

Calificarea
265231 Instrumentist (studii medii)

Chișinău, 2018

Curriculumul a fost elaborat în cadrul Proiectului EuropeAid/133700/C/SER/MD/12
"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională
în Republica Moldova",
implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene

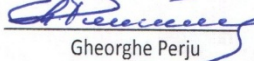
Autori:

Ivancenco Valentina, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”;

Manoila Iana, profesor, grad didactic I, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Aprobat de:

Consiliul metodic-stiințific al Centrului de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Director
Gheorghe Perju

" 31 " octombrie 2018

Recenzenți:

Butucei Zinona, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”;

Rusu Angela, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul național al învățământului profesional tehnic
<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională.....	5
III. Competențele profesionale specifice modulului	5
IV. Administrarea modulului	6
V. Unitățile de învățare	6
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	9
VII. Studiu individual ghidat de profesor.....	9
VIII. Lucrările practice recomandate	11
IX. Sugestii metodologice	12
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	14
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	18
XII. Resursele didactice recomandate elevilor	18

I. Preliminarii

Statutul Curriculumului. Curriculumul disciplinar la *Solfegii. Armonia II* este document normativ și un instrument didactic pentru pregătirea specialiștilor în domeniul de educație *Arte*, specialitatea Interpretare instrumentală, în instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar.

Cursul de *Solfegii. Armonia II* se studiază în mod obligatoriu în cadrul întregului sistem de instruire muzicală. Modelul curricular al disciplinei urmărește progresul achizițiilor pe durata celor patru ani de studiu.

Obiectul de studiu al disciplinei *Solfegii. Armonia II* face parte din componenta fundamentală în formarea profesională fiind bazat pe concepte specifice compartimentului muzical-teoretic. Acest concept asigură continuitatea firească în dezvoltarea competențelor profesionale și se oferă în regim obligatoriu pe tot parcursul ciclului de învățământ artistic. Pentru a realiza cu succes această ofertă educațională, este necesar să se creeze un mediu educațional adecvat, calitativ și productiv, centrat pe elev.

Funcțiile Curriculumului de bază sunt:

- act normativ al procesului de predare - învățare, evaluare în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- reper pentru proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional;
- competență de bază pentru elaborarea manualelor, ghidurilor metodologice, testelor de evaluare.

Beneficiarii Curriculumului. Curriculumul este destinat:

- profesorilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar, domeniul de educație *Artă*;
- autorilor de manuale și ghiduri metodologice;
- elevilor care își fac studiile la specialitatea în cauză;
- membrilor comisiilor de identificare, evaluare și recunoaștere a rezultatelor învățării.

Curriculumul disciplinar *Solfegii. Armonia II* este adresat cadrelor didactice, pentru care respectivul document va servi drept orientare în proiectarea didactică și reper în desfășurarea unui demers didactic creativ. Curriculumul actual permite o abordare flexibilă și implică o libertate a profesorului în selectarea demersului didactic, a conținuturilor și proiectării individuale a activităților educaționale.

Scopul studierii acestui modul constă în formarea și pregătirea specialistului în domeniul dat. În cadrul cursului se studiază elementele fundamentale ale muzicii în vederea dezvoltării aptitudinilor și capacităților muzicale, care în ansamblu contribuie la formarea viitorului interpret instrumentist.

Curriculumul având ca scop formarea la elev a unui compartiment specific specialității, reprezintă o structură didactică unitară din punct de vedere tematic, atât pentru instruirea teoretică, cât și pentru cea practică. Acest modul formează și dezvoltă la elev un nivel înalt al cunoștințelor speciale în domeniul disciplinelor muzical-teoretice.

În procesul instruirii profesorii vor acorda atenție cu preponderență dezvoltării prin muzică vie a auzului melodic, armonic, polifonic și a simțului ritmic al elevului. Abilitățile practice se consolidează prin solfegierea exercițiilor conform materialelor curriculare, analiza auditivă, notarea dicteului muzical,

asigurând acumularea progresivă și temeinică a cunoștințelor și deprinderilor de specialitate. Disciplina *Solfegii. Armonia II* reprezintă un proces de studiu complex, bazat pe module tematice și ore practice în cadrul cărora elevii vor aplica cunoștințele achiziționate.

Unitățile de curs, ce în mod obligatoriu certifică disciplina până la demararea procesului de instruire a curriculumului în cauză sunt:

- *Teoria muzicii* (curs liceal);
- *Armonia* (curs liceal);
- F.07.O.008 *Solfegii. Armonia I*.

II. Motivația, utilitatea modulului pentru dezvoltarea profesională

Misiunea strategică a disciplinei este de a contribui la definirea personalității artistice a viitorului muzician și om de cultură, la specializarea elevilor în domeniul artei prin însușirea de cunoștințe teoretice solide și dezvoltarea de abilități practice. Formarea și consolidarea competențelor profesionale vor permite absolvenților integrarea pe piața muncii sau continuarea studiilor prin programele de licență, masterat și doctorat.

Competența profesională a instrumentistului reprezintă un sistem integrat de cunoștințe, capacități, deprinderi și atitudini dobândite prin învățare și mobilizate prin contexte și mijloace specifice de realizare, adaptate nivelului cognitiv al elevului.

Un rol considerabil în formarea traseului profesional al viitorului interpret instrumentist îi revine disciplinei *Solfegii. Armonie II* care are la bază abordarea materialului expus sub aspectele achiziționării cunoștințelor teoretice și intonării/interpretării, audierii/analizării și notării celor studiate.

Studiul unității de curs *Solfegii. Armonia II* oferă elevilor oportunitatea operării practice la nivel de însușire a limbajului muzical universal, cu ajutorul căruia se pot lectura, intona, analiza relațiile între sunetele muzicale, începând cu notația și evoluând spre exerciții complexe și elemente de armonie, obținând echivalența între activitatea de cunoaștere și cea artistică.

Realizarea eficientă a obiectivelor specialității le permite absolvenților obținerea calificării de instrumentist, o integrare socio-profesională și dezvoltarea unei cariere de succes, care îl caracterizează ca o persoană inteligentă, armonios dezvoltată.

Disciplinele fundamentale, printre care *Solfegii. Armonia II*, își propun să pregătească *interpreți instrumentiști* cu competențe corespunzătoare, asigurându-le viitorilor absolvenți o integrare în condiții avantajoase.

Complexitatea de discipline incluse în planul de învățământ contribuie la formarea unor muzicieni cu o temeinică pregătire muzical-teoretică constituind o garanție a calității actului didactic. Elevii de la specialitatea *Interpretare Instrumentală* beneficiază pe parcursul studiilor de numeroase oportunități de afirmare prin participare la concursuri de profil și olimpiade.

III. Competențele profesionale specifice modulului

Cunoștințele obținute la *Solfegii. Armonia II* sunt predestinate explicării unor variate tipuri de concepte, situații, procese sau proiecte asociate domeniului interpretării muzicale instrumentale .

- CS1. Notarea grafică a elementelor limbajului armonic și corelarea lor cu efectul expresiv al creației muzicale;
- CS2. Aprecierea diverselor elemente ale limbajului armonic și semnificația acestora în conținutul imagistic al creației muzicale;
- CS3. Relevarea expresivității limbajului armonic utilizat în creațiile muzicale;
- CS4. Înțelegerea procedeelelor de trecere în tonalitățile cu grad de înrudire îndepărtat și integrarea lor în aplicații specifice de recunoaștere, reproducere, notare;
- CS5. Însușirea procedeelelor de trecere accelerată în diverse tonalități;
- CS6. Corelarea diverselor elemente ale limbajului armonic și semnificației acestora în formarea conținutului imagistic.

IV. Administrarea modului

Semestrul	Numărul de ore			Modalitatea de evaluare	Numărul de credite	
	Total	Contact direct				Lucrul individual
		Prelegeri	Practică			
VIII	90	15	45	30	ex	3

V. Unitățile de învățare

Actualmente, în uzul științific (referitor la terminologie), intră și inovațiile savanților occidentali (români, polonezi, germani etc.) Totodată, se manifestă tendință de a găsi în domeniul teoriei muzicii un echilibru dintre lexicul tradițional și cel nou.

* unitățile de învățare a semestrului VIII sunt propuse pentru studiere sub aspect teoretic și în plan analitic. Temele pentru armonizare se vor limita la modulația funcțională în tonalitățile gradului I de înrudire.

Unități de competență	Unități de conținut
1. Alterația acordurilor grupului de dominantă și subdominantă.	
<p>UC1. Notarea grafică a elementelor limbajului armonic și corelarea lor cu efectul expresiv al creației muzicale:</p> <p>- înțelegerea, aprofundarea datelor teoretice însușite la curs cu privire la noțiunile generale despre alterație și alterația acordurilor grupului de dominantă și subdominantă în particular;</p> <p>-dezvoltarea capacității de recunoaștere a acordurilor alterate din grupul de dominantă și subdominantă prin audierea și analiza creațiilor muzicale.</p>	<p>1.1.Noțiuni generale;</p> <p>1.2. Acordurile alterate cu funcții de dominantă în tonalitățile majore și cele minore;</p> <p>1.3. Pregătirea acordurilor alterate;</p> <p>1.4. Rezolvarea septacordurilor alterate , conducerea vocilor;</p> <p>1.5. Sextacordul neapolitan: dublarea sunetelor , pregătirea și rezolvarea lui, utilizarea în turațiile întrerupte și plagale;</p> <p>1.6. Septacordul neapolitan; noțiuni generale, pregătirea și rezolvarea; alterația acordurilor din grupul de subdominantă în tonalitățile majore, noțiuni generale;</p> <p>1.7. Interpretarea unui fragment muzical cu dificultăți armonice;</p> <p>1.8. Intonarea și rezolvarea acordurilor alterate;</p> <p>1.9. Solfegierea unui text muzical în sistemul tonal-cromatic;</p> <p>1.10. Transpoziția exercițiilor la 1 și 2 voci;</p> <p>1.11. Solfegierea expresivă a exercițiilor în cheia <i>do</i>.</p>

2. Acordurile sistemului majoro-minor. Elemente specifice ale limbajului muzical în cadrul activităților practice.	
<p>UC2. Aprecierea diverselor elemente ale limbajului armonic și semnificației acestora în conținutul imagistic al creației muzicale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - însușirea datelor teoretice cu privire la sistemul majoro- minor; - aprofundarea datelor teoretice prin audierea și analiza creațiilor muzicale cu acordurile sistemului majoro – minor; - interpretarea la pian a progresiilor cu acordurile sistemului majoro – minor omonim; -determinarea structurilor metro-ritmice, a treptelor diatonice și cromatice; - identificarea și utilizarea succesiunilor acordice, a modulațiilor de gradului I de înrudire. 	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. Noțiuni generale; 2.2. Sistemul majoro – minor omonim; 2.3. Sistemul majoro- minor paralel ; 2.4. Sistemul majoro - minor monotertar și monoprimary; 2.5. Intonarea gamelor majore și minore naturale,armonice,melodice,dublu armonice, cromatice și enarmonice; 2.6. Formarea și intonarea progresiilor diatonice, cromatice, modulante; treptelor tonale,modale,enarmonice; 2.7. Intonarea și rezolvarea intervalelor mărite și micșorate, enarmonice; 2.8. Septacordurile alterate cu răsturnări; 2.9. Intonarea succesiunilor armonice,modulațiilor de gradul I. 2.10. Elaborarea planurilor funcțional-tonale în baza conceptelor sistemului majoro-minor; 2.11. Determinarea modulațiilor în cadrul sistemului majoro –minor.
3. Pedala. Principii de studiere a sistemului cromatic.	
<p>UC3. Relevarea expresivității limbajului armonic utilizat în creațiile muzicale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - înțelegerea datelor teoretice însușite la curs cu privire la punctul de orgă (pedala); -dobândirea priceperii de apreciere a varietăților pedalei în fragmente sau creații muzicale; -selectarea și prezentarea varietăților punctului de orgă din diverse creații muzicale. 	<ul style="list-style-type: none"> 3.1. Noțiuni generale; 3.2. Funcțiunea pedalei și varietățile ei; 3.3. Pedala tonicii și utilizarea ei; 3.4. Pedala dominantei și utilizarea ei; 3.5. Pedala dublă și alte varietăți; 3.6. Includerea și excluderea pedalei de tonică și de dominantă; limbajul armonic oferit la pedala; utilizarea ei în muzica pe patru voci; 3.7. Activizarea auzului musical prin însușirea practică a elementelor limbajului armonic; 3.8. Notarea unui dicteu melodic în sistemul tonal- cromatic pe 1 sau 2 voci cu dificultăți intonaționale (alterații) și metroritmice; 3.9. Evaluarea la auz a diverselor acorduri alterate; 3.10. Interpretarea (inclusiv din memorie) a fragmentelor muzicale cu pedală.
4. Clasificarea înrudirilor tonale. Modulația în tonalitățile gradului II și III de înrudire. Recunoașterea auditivă a exercițiilor propuse.	
<p>UC4. Înțelegerea procedeelelor de trecere în tonalitățile cu grad de înrudire îndepărtat și integrarea lor în aplicații specifice de recunoaștere, reproducere, notare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - înțelegerea datelor teoretice cu privire la clasificarea înrudirilor tonale ; - dezvoltarea capacității de formare a tonalităților gradului II de înrudire; -dobândirea priceperii de identificare a modulației în tonalitățile de gradul II de înrudire în creațiile muzicale; - însușirea datelor teoretice cu privire la dezvoltarea capacității de formare a tonalităților în gradul III de înrudire; 	<ul style="list-style-type: none"> 4.1. Noțiuni generale; 4.2. Formarea tonalităților la gradul II de înrudire și a celor intermediare; 4.3. Înlocuirea enarmonică a tonalităților gradului II de înrudire, utilizarea modulațiilor în creațiile muzicale; 4.4. Formarea tonalităților la gradul III de înrudire și a analizei celor intermediare; 4.5. Înlocuirea enarmonică a tonalităților gradului III de înrudire, utilizarea modulațiilor în creațiile muzicale analizate sau interpretate; 4.6. Determinarea funcțiilor acordurilor incluse în procesul de modulație;

<p>-identificarea tonalităților intermediare pentru formarea modulației în gradul III de înrudire; -dobândirea priceperii de apreciere a modulației gradului III de înrudire în fragmentele și creațiile muzicale analizate și interpretate.</p>	<p>4.7. Demonstrarea diverselor modulații a gradului II și III de înrudire; 4.8. Utilizarea procedeeleor de dezvoltare a memoriei muzicale; 4.9. Aplicarea diverselor exerciții în formele de lucru pentru dezvoltarea auzului muzical; 4.10. Solfegierea exercițiilor de tip armonic și polifonic.</p>
<p>5. Modulația enarmonică prin intermediul acordului de septimă al treptei a șaptea (VII_{7m5}.) Modulația enarmonică prin intermediul acordului de septimă de dominantă nealterat și alterat (D^{7b5}, D^{7b7})</p>	
<p>UC5. Însușirea procedeeleor de trecere accelerată în diverse tonalități: -aprofundarea datelor teoretice cu privire la varietățile modulațiilor; -înțelegerea procedeeleor de trecere accelerată în diverse tonalități prin intermediul înlocuirii enarmonice ale acordurilor ; -dobândirea priceperii de apreciere a modulației enarmonice prin intermediul septacordului micșorat de sensibilă; -dezvoltarea capacității de interpretare la pian a diverselor formule și succesiuni armonice cu egalarea enarmonică a septacordului micșorat de sensibilă; - însușirea egalării enarmonice a septacordului micșorat de sensibilă prin efectuarea analizei creațiilor muzicale.</p>	<p>5.1. Enarmonism. Noțiuni generale; 5.2. Particularitățile modulațiilor enarmonice; 5.3. Acordul comun și cel modulant; 5.4. Pregătirea, egalarea enarmonică și rezolvarea septacordului micșorat de sensibilă în tonalitatea secundară. 5.5. Modulația enarmonică prin intermediul septacordului de dominantă nealterat; 5.6. Acordurile alterate din tonalitățile secundare cu care este egalat enarmonic D7; 5.7. Acordul comun și cel modulant (caracteristicile); 5.8. Includerea acordului de septimă de dominantă și a acordurilor echivalente cu el; 5.9. Modulația enarmonică prin intermediul D7 a tonalității inițiale; 5.10. Modulația enarmonică prin intermediul D7 a tonalității secundare; 5.11. Pregătirea, egalarea enarmonică și rezolvarea septacordurilor; 5.12. Modulația enarmonică prin intermediul septacordului de dominantă alterat; 5.13. Acordurile alterate din tonalitățile secundare care sunt egalate enarmonic cu D7 alterat; 5.14. Intonarea și rezolvarea intervalelor mărite și micșorate, enarmonice; 5.15. Aprecierea la auz a septacordurilor alterate cu răsturnări; 5.16. Audierea modulațiilor enarmonice (în diverse exerciții speciale), prin intermediul septacordurilor de pe treptele V și VII.</p>
<p>6. Turațiile întrerupte diatonice și cromatice. Elipsa. Noțiuni generale. . Dezvoltarea capacităților creative în baza materialului studiat.</p>	
<p>UC6. Corelarea diverselor elemente ale limbajului armonic și semnificației acestora în formarea conținutului imagistic: - înțelegerea datelor teoretice cu privire la turațiile întrerupte diatonice și cromatice; - dezvoltarea capacității de apreciere în creațiile muzicale a turațiilor întrerupte diatonice; - dobândirea priceperii de selectare a turațiilor întrerupte cromatice; - însușirea turațiilor întrerupte diatonice și cromatice prin interpretarea diverselor succesiuni armonice la pian.</p>	<p>6.1. Elipsă. Noțiuni generale. 6.2. Turațiile întrerupte diatonice și varietățile lor; Conducerea vocilor; 6.3. Turațiile întrerupte cromatice și varietățile lor; Conducerea vocilor; 6.4. Improvizația la tematica propusă: - melodică, - ritmică, - armonică; 6.5. Schițe melodico-acordice pe baza unui suport armonic dat;</p>

	6.6. Modalități de variere și transformare a unei teme muzicale; 6.7. Noțiuni generale despre forma muzicală și elementele ei (motiv, frază, propoziție, perioadă,).
--	---

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul individual
			Prelegeri	Practică/ Seminar	
1.	<i>Alterația acordurilor grupului de dominantă și subdominantă.</i>	12	6	4	2
2.	<i>Acordurile sistemului majoro-minor. Elemente specifice ale limbajului muzical în cadrul activităților practice.</i>	14	4	6	4
3.	<i>Pedala. Principii de studiere a sistemului cromatic.</i>	12	2	8	2
4.	<i>Clasificarea înrudirilor tonale. Modulația în tonalitățile gradului II și III de înrudire. Recunoașterea auditivă a exercițiilor propuse.</i>	22	8	10	4
5.	<i>Modulația enarmonică prin intermediul acordului de septimă al treptei a șaptea (VII_{7mș}.) Modulația enarmonică prin intermediul acordului de septimă de dominantă nealterat și alterat (D_{7^{b5}}, D_{7^{b7}})</i>	22	8	8	6
6.	<i>Turațiile întrerupte diatonice și cromatice. Elipsa. Noțiuni generale. Dezvoltarea capacităților creative în baza materialului studiat.</i>	8	2	4	2
	Total	90	30	40	20

VII. Studiu individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1. Alterația acordurilor grupului de dominantă și subdominantă			
1.1. Noțiuni generale; Clasificările acordurilor alterate din grupul de dominantă în tonalitățile majore și minore; Acordurile cu sextă mărită; 1.2. Acordurile alterate din grupul de dominantă - procedeu al modulației enarmonice; 1.3. Clasificările acordurilor alterate din grupul de subdominantă în tonalitățile majore și minore;	1.1 Studiu de caz 1.2 Studiu de caz 1.3 Studiu de caz 1.4 Studiu de caz 1.5 Fișă – schemă 1.6 Înregistrare pe suport electronic	Comunicare Comunicare Comunicare Comunicare Prezentarea fișei Prezentarea înregistrării	Săptămâna 2 Săptămâna 3

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
<p>1.4. Acordurile alterate din grupul de subdominantă - procedeu al modulației enarmonice;</p> <p>1.5. Principiile de realizare a modulațiilor;</p> <p>1.6. Înregistrarea pe suport electronic a unor fragmente muzicale cu acordurile alterate din grupul de subdominantă și dominantă.</p>			
2. Acordurile sistemului majoro-minor. Elemente specifice ale limbajului muzical în cadrul activităților practice.			
<p>2.1. Sistemul majoro-minor, noțiuni generale; Sistemul majoro-minor și minoro-major;</p> <p>2.2. Clasificarea sistemului majoro-minor: omonim, paralel, monoterțar, monoprimar);</p> <p>2.3. Audierea tipurilor de modulații prin acordurile sistemului majoro – minor.</p>	<p>2.1 Studiu de caz</p> <p>2.2 Studiu de caz</p> <p>2.3 Fișă - schemă</p>	<p>Comunicare</p> <p>Comunicare</p> <p>Prezentarea fișei</p>	<p>Săptămâna 4</p> <p>Săptămâna 5</p>
3. Pedala. Principii de studiere a sistemului cromatic.			
<p>3.1. Pedala, noțiuni generale; Caracteristicile pedalei;</p> <p>3.2. Varietățile punctului de orgă al: tonicii, dominantei, dublă, alte variante;</p> <p>3.3. Succesiuni și acorduri ce conțin inflexiuni și modulații în acordurile sistemului majoro – minor;</p> <p>3.4. Interpretarea vocală a fragmentelor muzicale cu trepte alterate și cromatice;</p> <p>3.5. Coordonarea vocilor în intonarea unui ansamblu la 4 voci (cu pedală).</p>	<p>3.1 Studiu de caz</p> <p>3.2 Proiect individual</p> <p>3.3 Reprezentarea grafică a schiței</p> <p>3.4 Solfeгии la 3-4 voci cu utilizarea treptelor alterate sau cromatice</p> <p>3.5 Intonarea la 4 voci a unui fragment muzical cu pedală.</p>	<p>Comunicare</p> <p>Prezentarea proiectului</p> <p>Prezentarea schiței</p> <p>Solfeגיע</p> <p>Intonare</p>	<p>Săptămâna 6</p>
4. Clasificarea înrudirilor tonale. Modulația în tonalitățile gradului II și III de înrudire. Recunoașterea auditivă a exercițiilor propuse.			
<p>4.1 Modulația ,noțiuni generale;</p> <p>4.2. Înrudirile tonale și trăsăturile caracteristice;</p> <p>4.3. Modulația în tonalitățile gradului II de înrudire cu formarea acordurilor intermediare;</p> <p>4.4. Modulația în tonalitățile gradului III de înrudire cu formarea acordurilor intermediare;</p> <p>4.5. Aprecierea auditivă a tipurilor de modulații (funcțională și prin intermediul tonalităților tranzitorii);</p> <p>4.6. Selectarea exercițiilor pentru dezvoltarea auzului armonic prin modulații;</p> <p>4.7. Notarea dicteului melodic pe 1 sau 2 voci cu dificultăți metro –ritmice și intonaționale.</p>	<p>4.1 Studiu de caz</p> <p>4.2 Studiu de caz</p> <p>4.3 Studiu de caz</p> <p>4.4 Studiu de caz</p> <p>4.5 Audiere cu apreciere la auz a modulației funcționale</p> <p>4.6 Interpretarea exercițiilor speciale în scopul activizării auzului melodic, armonic, polifonic.</p>	<p>Comunicare</p> <p>Comunicare</p> <p>Comunicare</p> <p>Comunicare</p> <p>Recunoașterea modulației funcționale din diferite tonalități</p> <p>Prezentarea diverselor exemple pentru activizarea varietăților auzului muzical</p>	<p>Săptămâna 7</p> <p>Săptămâna 8</p> <p>Săptămâna 9</p> <p>Săptămâna 10</p>

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
5.Modulația enarmonică prin intermediul acordului de septimă al treptei a șaptea (VII_{7mș}.)			
Modulația enarmonică prin intermediul acordului de septimă de dominantă nealterat și alterat (D^{b5}, D^{b7}).			
5.1. Modulația enarmonică, noțiuni generale; 5.2.Septacordul micșorat de sensibilă – acord universal pentru efectuarea modulației enarmonice; 5.3.Selectarea exemplelor muzicale cu modulația enarmonică prin intermediul septacordului micșorat de sensibilă; 5.4.Modulația enarmonică prin intermediul D7 nealterat; 5.5.Modulația enarmonică prin intermediul D7 alterat; 5.6. Selectarea exemplelor muzicale cu modulația enarmonică prin intermediul D7 nealterat și alterat; 5.7. Selectarea din creațiile muzicale și intonarea modulațiilor enarmonice prin intermediul septacordurilor de pe treapta V sau VII.	5.1 Studiu de caz 5.2 Studiu de caz 5.3 Proiect individual 5.4 Studiu de caz 5.5 Studiu de caz 5.6 Proiect individual 5.7 Fișă -schemă	Comunicare Comunicare Demonstrarea proiectului Comunicare Comunicare Demonstrarea proiectului Prezentarea fișei	Săptămâna 11 Săptămâna 12 Săptămâna 13
6.Turațiile întrerupte diatonice și cromatice. Elipsa. Noțiuni generale. Dezvoltarea capacităților creative în baza materialului studiat.			
6.1.Elipse, noțiuni generale; 6.2.Turațiile întrerupte diatonice; 6.3.Turațiile întrerupte cromatice; 6.4.Selectarea exemplelor muzicale cu turațiile întrerupte diatonice și cromatice; 6.5.Aplicarea tehnicilor componistice noi; 6.6. Intonarea unor exerciții cu utilizarea turațiilor întrerupte de tip diatonic sau cromatic.	6.1 Studiu de caz 6.2 Studiu de caz 6.3 Studiu de caz 6.4 Proiect individual 6.5 Crearea unui fragment muzical pe un text propus 6.6 Formarea suportului armonic (unui acompaniament) cu utilizarea temei	Comunicare Comunicare Comunicare Demonstrarea proiectului Audierea fragmentului compus Interpretarea fragmentului muzical cu acompaniamentul format	Săptămâna 14 Săptămâna 15

VIII. Lucrările practice recomandate

În cadrul unității de curs, prevăzute la lecțiile practice, sunt recomandate: rezolvarea unor situații - problemă, studiul de caz, dezbateri la diverse teme propuse de către profesor. Cu acest scop se propun variantele unor conținuturi pentru desfășurarea lor.

Nr.	Unități de învățare	Activitatea
1.	Alterția acordurilor grupului de dominantă și subdominantă. Elemente specifice ale limbajului muzical în cadrul activităților practice.	Armonizarea melodiei la tema <i>modulația funcțională</i> ; Analiza armonică; Interpretarea la pian a progresiilor și inflexiunilor modulatorii;
2.	Acordurile sistemului majoro-minor. Principii de studiere a sistemului cromatic.	Armonizarea melodiei la tema <i>modulația funcțională</i> ; Analiza armonică ;

		Interpretarea la pian a progresiilor și modulației cifrate în gradul I de înrudire; Analiza auditivă.
3.	Pedala. Principii de studiere a sistemului cromatic.	Armonizarea melodiei la tema <i>modulația funcțională</i> ; Analiza armonică ; Interpretarea la pian a progresiilor și modulației cifrate în gradul I de înrudire; Analiza auditivă; Notarea dicteului muzical pe 2 voci.
4.	Clasificarea înrudirilor tonale. Modulația în tonalitățile gradului II și III de înrudire. Recunoașterea auditivă a exercițiilor propuse.	Armonizarea melodiei la tema <i>modulația funcțională</i> ; Analiza armonică; Interpretarea la pian a progresiilor și modulației cifrate în gradul I de înrudire ; Formarea tonalităților în gradul II și III de înrudire; Introducerea tonalităților intermediare pentru gradul II și III de înrudire; Analiza auditivă; Notarea dicteului muzical pe 2 voci.
5.	Modulația enarmonică prin intermediul acordului de septimă al treptei a șaptea (VII ₇ mș.) Modulația enarmonică prin intermediul acordului de septimă de dominantă nealterat și alterat (D ₇ ^{b5} , D ₇ ^{b7});	Armonizarea melodiei la tema <i>modulația funcțională</i> ; Analiza armonică; Interpretarea la pian a progresiilor și modulației cifrate în gradul I de înrudire ; Egalarea enarmonică a VII ₇ mș. de sensibilă; Egalarea enarmonică a D ₇ nealterat și alterat; Analiza auditivă; Notarea dicteului muzical pe 2 voci.
6.	Turațiile întrerupte diatonice și cromatice. Elipsa. Noțiuni generale. Dezvoltarea capacităților creative în baza materialului studiat.	Armonizarea melodiei la tema <i>modulația funcțională</i> ; Analiza armonică; Interpretarea la pian a progresiilor și modulației cifrate în gradul I de înrudire. Analiza auditivă; Notarea dicteului muzical pe 2 voci.

IX. Sugestii metodologice

În cadrul activităților organizate la ore, elevii și cadrele didactice utilizează practic diverse strategii de învățare, menite să formeze competențe de comunicare eficientă, de creare a unor relații de succes, de explorare a resurselor personale și a carierei.

Procesul de predare/învățare/evaluare a disciplinei *Solfegii. Armonia II* se produce în baza conceptului didactic de abordare și acțiune a resurselor procedurale (forme, metode, mijloace tehnice) și a principiilor didactice utilizate în procesul de vehiculare a conținuturilor în vederea formării competențelor profesionale de specialitate și specifice disciplinei.

Principii didactice:

- realizarea obiectivelor proiectate, însușirea de cunoștințe, formarea de deprinderi și de competențe transversale și profesionale;
- îmbinarea aspectelor de natură teoretică și cultivarea unor abilități legate de realitățile activităților din domeniu;
- structurarea demersurilor educaționale pe concepția *învață acționând* și dezvoltarea unor dexterități de ordin practic;
- valorificarea unor tehnici moderne de instruire, inclusiv de dezvoltare a creativității și a gustului estetic.

Solfegii. Armonia II ca unitate de curs de profil se realizează pe două nivele – informativ-teoretic și formativ-aplicativ:

- **Nivelul informativ teoretic** vizează instruirea, acumularea de cunoștințe, însușirea noțiunilor de specialitate. În urma exersărilor sistematice se formează capacități de intonare și interpretare, de utilizare adecvată a limbajului specific, de lecturare corectă a fragmentelor melodice;
- **Nivelul formativ-aplicativ** presupune formarea atitudinii față de valorile artistice ceea ce contribuie la afirmarea idealului estetic, a capacității de a audia, analiza și a reproduce materialul muzical.

Metodele recomandate pentru a fi utilizate în procesul de predare-învățare sunt: realizarea sarcinilor individuale/de grup sub conducerea cadrului didactic, lucrări practice, lucrări scrise, elaborarea proiectelor de creație.

În proiectarea didactică profesorul se va ghida de prezentul Curriculum, atât în compartimentul competențe, cât și conținuturi recomandate. Structurarea pe semestru a unităților de învățare, a competențelor specifice și finalităților de studii se va realiza la discreția cadrului didactic. Pentru eficientizarea asimilării cunoștințelor și dezvoltarea abilităților practice se propune utilizarea metodelor de predare-învățare activ-participative, printre avantajele cărora se enumeră următoarele:

- Sunt centrate pe elev și activitate;
- Pun accent pe dezvoltarea gândirii, formarea aptitudinilor și a deprinderilor;
- Încurajează participarea elevilor, inițiativa, implicarea și creativitatea;
- Determină un parteneriat profesor-elev prin realizarea unei comunicări multidirecționale.

Parcurgerea acestei căi asigură, pe lângă respectarea specificului disciplinei, achiziții tehnice pentru o bună pregătire de specialitate. Capacitatea de descifrare a partiturilor, de analizare și structurare a lor, numind și respectând elementele de limbaj muzical, reprezintă un suport necesar fiecărui instrumentist.

Metode utilizate în procesul de predare-învățare:

a) Tradiționale:

- demonstrația;
- observația;
- exercițiul;
- descoperirea;
- modelarea;
- brainstorming-ul;
- instruirea programată.

b) Specifice:

- euristică (de descoperire personală);
- metoda asemănării și contrastului;
- analiza muzicală;
- metoda generalizării muzicale;
- metoda stimulării imaginației;

- metoda reinterpretării artistice a muzicii (caracterizări poetice).

Accentul se va pune pe dinamizarea procesului de învățare, pe formarea de competențe specifice, care asigură absolvenților șanse sporite de angajare în câmpul muncii și oportunități de realizare profesională.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Orice proces educațional se finalizează prin *evaluare*, ca o cunoaștere și recunoaștere a rezultatelor procesului de achiziționare și formare. Evaluarea reprezintă un feed-back permanent între agenții procesului educativ, menit să confirme formarea la elevi a competențelor scontate. Evaluarea competențelor pornește de la definirea clară a acestora, drept capacitate de rezolvare a problemelor într-un context dat. Astfel, componența profesională a muzicologului se referă la capacitatea unui individ de a implica experiența, cunoștințele și abilitățile obținute anterior în activitatea practică.

Axarea procesului de învățare-predare-evaluare pe competențe presupune efectuarea evaluării pe parcursul întregului proces de instruire. Evaluarea continuă va fi structurată în evaluări formative și evaluări sumative (finale). Pornind de la caracterul aplicativ al curriculumului modular, evaluarea va viza mai mult aspectele ce țin de interpretarea creativă a informațiilor și de capacitatea de a rezolva situațiile de problemă.

Pentru a permite o individualizare a evaluării și o motivare suplimentară a elevilor, sarcinile de evaluare formativă vor fi ierarhizate pe grade de dificultate.

Tipurile evaluării:

1. După originea factorilor angajați în procedura de evaluare deosebim:

- **evaluarea internă** (realizată de profesorul care a organizat activitatea didactică);
- **evaluarea externă** (realizată de o altă persoană decât cea care a organizat activitatea didactică cu elevul/elevii evaluați);
- **coevaluarea** (realizată în comun de către profesor și elevi);
- **autoevaluarea** (realizată de cei ce învață);

După momentul efectuării evaluării deosebim:

- **evaluare inițială**, cu funcție predictivă;
- **evaluare continuă**, cu funcție normativă;
- **evaluare finală**, cu funcție cumulativă sau sumativă.

Metodele folosite pentru evaluarea continuă presupun chestionarea orală sau scrisă, lucrările practice, proiectele, testările interactive asistate de calculator. Pentru a eficientiza procesele de evaluare, înainte de a demara evaluările propriu-zise, cadrul didactic va aduce la cunoștința elevilor tematica lucrărilor, modul de evaluare (bareme/grile/criterii de notare) și condițiile de realizare a fiecărei evaluări.

Profesorul este responsabil de selectarea celor mai eficiente metode de evaluare pentru un anumit mod de învățare:

- concentrarea asupra unei evaluări valide și cu impact în procesul de învățare;
- aplicarea evaluării într-un mod adecvat pentru toți cei care învață;

- înregistrarea rezultatelor ca dovadă pentru un audit de calitate.

În procesul evaluărilor continue se va da atât o apreciere obiectivă a cunoștințelor și competențelor elevilor, cât și a progreselor individuale.

Evaluarea curentă/formativă se va realiza prin diverse modalități: observarea comportamentului elevului, analiza rezultatelor activității elevului, discuția/conversația, prezentarea proiectelor individuale de activitate.

Evaluarea sumativă se realizează la finele fiecărui modul în baza simulării în atelier a unei situații de problemă din contexte profesionale variate, care solicită elevului demonstrarea competenței profesionale. Cadrele didactice vor elabora sarcini prin care vor orienta comportamentul profesional al elevului spre demonstrarea sistemului de cunoștințe și abilități.

Metoda de evaluare este o cale prin care profesorul oferă elevului posibilitate de a demonstra nivelul de stăpânire a cunoștințelor, de forme și dezvoltare a diferitor capacități, de integrare a lor în competențe. Există două categorii de evaluare: **tradiționale** și **complementare**.

Metode tradiționale de evaluare:

- scări de apreciere (foarte bine, bine, mediu, suficient și insuficient);
- chestionare;
- lucrări scrise;
- lucrări practice;
- teste de cunoștințe;
- examene.

Metode complementare de evaluare:

- *observarea sistematică a comportamentului elevilor* (fișa de evaluare, scara de clasificare, lista de verificare);
- *portofoliul*;
- *autoevaluare*;
- *jurnalul reflexiv*;
- *metoda C.S.E.* (cine sunt eu).

Metodele complementare de evaluare posedă cel puțin două caracteristici importante: permit realizarea evaluării în strânsă legătură cu predarea-învățarea, deseori concomitent cu acestea; se referă la rezultatele obținute pe o perioadă mai îndelungată (competențe, atitudini, interes etc.)

La disciplina *Solfegiu. Armonia II* prin metodele tradiționale (obiectiv-directe) se va evalua:

- ✓ Volumul de cunoștințe teoretice, practice acumulate de elevi;
- ✓ Capacitatea de a interpreta la pian elementele limbajului teoretic studiate în cadrul disciplinei;
- ✓ Cunoașterea bazelor teoretice ale artei muzicale;
- ✓ Capacitatea de analiză/aplicare a cunoștințelor în activitate practică;
- ✓ Performanțele obținute în activitatea de învățare/predare/autoevaluare;
- ✓ Nivelul evoluției în dinamica aptitudinilor muzicale.

Însă prin metode complementare (intuitiv-indirecte) se vor aprecia:

- ✓ Atitudinea elevilor față de arta muzicală, profesia aleasă;
- ✓ Pasiunea pentru muzică;
- ✓ Activitatea extracurriculară;
- ✓ Nivelul general de cunoaștere a evenimentelor actuale: sociale, politice, economice, tehnologice, culturale etc.

Analizei armonice și auditive îi revine unul din cele mai importante locuri în studierea cursului *Solfegiu. Armonia II*. În datoria pedagogului este de a selecționa corect literatura didactică și de a aplica metoda cea mai rațională pentru efectuarea ei. Cu acest scop, pot fi recomandate pentru utilizare creațiile muzicale întregi sau fragmente din creații muzicale incluse în unele creștomații.

Unele aspecte și indicații metodice referitoare la *analiza armonică*, utilizate mai frecvent în practica pedagogică sunt legate de:

- ✓ Aprecierea tonalității principale, a planului tonal și a devierilor tonal- modale;
- ✓ Examinarea cadențelor, clasificarea lor, relațiile reciproce și rolul oferit în arhitectonica lucrării,
- ✓ Stabilirea corelațiilor dintre linia melodică și limbajul armonic;
- ✓ Aprecierea detaliată a acordurilor (poziția armonică și cea melodică, dublarea sunetelor, răsturnarea etc.), a succesiunilor armonice, raporturilor funcționale dintre acorduri, conducerii vocilor etc.
- ✓ Analiza unor interacțiuni între poziția armonică ale acordurilor și registru;
- ✓ Caracteristica pulsației armonice ce contribuie la formarea conținutului emotiv legată de ritmica și tempoul creației;
- ✓ Aprecierea și explicarea sunetelor neacordice din melodie sau din acompaniament;
- ✓ Analiza facturii.

La disciplina *Solfegiu. Armonia II* este planificată și *proba scrisă*.

Exercițiile în scris (tema pentru realizare), se plasează printre formele tradiționale în cursul studierii obiectului. Acestui compartiment îi sunt consacrate mai multe cercetări și indicații metodice, unele din ele mai frecvent utilizate în practica pedagogică vor fi demonstrate în literatura de specialitate propusă la disciplină. Reieșind din principiile metodice de armonizare a melodiei (vocii superioare sau basului) putem generaliza unele momente ale acestui proces.

- ✓ Exercițiul propus se interpretează (solfegiază) și se analizează ca structură după care se elaborează un plan de care ne conducem în lucru;

Variantă ce ține de: aprecierea și notarea cadenței; evidențierea unor turații armonice specifice; aprecierea salturilor și mișcărilor line; armonizarea integră a exercițiului, interpretarea exercițiului armonizat la pian sau solfegiat în ansamblu cu grupa pentru a audia varianta realizată sau pentru a introduce unele corecțiuni.

- ✓ La realizarea unei teme în scris sau la pian este necesar să fie bine încheagată și analizată mișcarea naturală a liniei melodice la diferite voci, pe care o formează consunările armonice;
- ✓ Rezolvând un exercițiu pe patru voci (în stilul acordic sau omofono- acordic), trebuie de ținut permanent cont de faptul că vocilor exterioare (soprano și bas) le revine rolul conducător;
- ✓ Este necesar să se acorde o atenție deosebită și aspectului metro- ritmic al exercițiului. El joacă un rol important la repartizarea funcțională în măsură.

- ✓ Figurația melodică de care elevii iau cunoștință în cadrul analizei armonice, este notată de autor în temele pentru realizare. În datoria pedagogului intră de a le explica elevilor semnificația lor și procedeele de armonizare.

O altă formă de activitate în procesul de instruire, în perioada studierii cursului de *Solfegiu. Armonia II* este **interpretarea la pian** a diverselor exerciții, formulelor armonice, succesiunilor de acorduri etc. Unele din ele mai frecvent utilizate în practica pedagogică vor fi demonstrate în literatura de specialitate propusă la disciplină.

Pentru specialitatea *Interpretarea Instrumentală* sunt recomandate următoarele **variante ce conțin**:
 construirea unui acord de la sunet sau în tonalitate (cu rezolvarea celor instabile); aprecierea și rezolvarea acordurilor propuse de profesor; interpretarea unor formule armonice din materialul teoretic studiat la moment (cadențelor, turațiilor de pasaj sau auxiliare, turațiilor întrerupte, tetracordului frigid, etc.); interpretarea unor succesiuni armonice mai desfășurate; unei propoziții sau perioadei monotone cu utilizarea procedeele armonice diatonice; unei propoziții sau perioadei monotone care include inflexiuni în tonalitățile înrudite; interpretarea unei perioade modulante (cu inflexiuni sau fără); interpretarea progresiilor diatonice, cromatice sau transponente; interpretarea succesiunilor armonice etc.

Produsele recomandate pentru evaluarea nivelului de dezvoltare a competențelor sunt prezentate în tabelul de mai jos. În utilizarea metodelor de evaluare este necesar să se țină cont de scopul sarcinii și criteriile de evaluare a produselor solicitate de la elevi:

Nr. crt.	Produse pentru măsurarea competenței	Criterii de evaluare a produselor
1.	Exerciții sonore	Solfegiere la prima vedere
		Solfegiere la 1-2 voci cu diferit grad de dificultate
		Fredonarea temelor muzicale din repertoriul academic
		Fredonarea temelor muzicale folclorice
		Intonarea modurilor major/minor, populare
		Intonarea treptelor, intervalelor și acordurilor
2.	Chestionarea orală	Aprecierea auditivă a elementelor de limbaj muzical
		Modul de interpretare a rezultatelor
		Corectitudinea răspunsului în raport cu conținuturile predate și obiectivele stabilite
3.	Teste scrise – dicteul muzical	Realizarea dicteurilor la 1-2 voci
		Realizarea dicteurilor cu dificultăți metro-ritmice
		Indicarea corectă a formulelor ritmice excepționale
		Prezentarea și interpretarea rezultatelor
4.	Diagrama evoluției indicatorilor pe calculator	Selectarea corectă a informațiilor necesare
		Formarea adecvată a elementelor diagramei
5.	Fișe de lucru	Corectitudinea și completitudinea formulării răspunsurilor; utilizarea limbajului; rezolvarea corectă a sarcinilor fișei; complexitatea formulării concluziilor
		Elaborarea și structura proiectului, acuratețea, rigoarea și coerența demersului științific, logica și argumentarea ideilor, corectitudinea concluziilor

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

Denumire modul	Mijloace recomandate
Pentru orele teoretico-practice	Cabinet acustic, auditoriu cu mobilier, instrument muzical (pian), tablă cu rechizitele necesare, documente școlare (manuale, creații muzicale, caiete), rechizite școlare; registrul profesorului, mijloace tehnice etc.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Nr.crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/accesată/procurată resursa
1.	Gagim G., Șleahțișchi M. <i>Dicționar de pedagogie muzicală</i> . Chișinău, 1994.	Biblioteca Națională a Republicii Moldova
2.	Gurov L. <i>Teme pentru lucrări scrise la cursul special de armonie</i> . – Chișinău, 1992.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
3.	Negrea M. <i>Tratat de armonie</i> . – București, 1958.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
4.	Pașcanu A. <i>Armonia</i> . – București, 1994.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
5.	Pașcanu A. <i>Armonia</i> (manual pentru clasele a X-a, XI-a și a XII-a), - București, 1993.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
6.	Țurcanu L. <i>Armonia</i> . – Chișinău, 1983.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
7.	Țurcanu L. <i>Solfegiu</i> . Chișinău, 1984	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
8.	Țurcanu L. <i>Solfegiu</i> , p.II, Chișinău, 1987.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
9.	Алексеев Б. <i>Гармоническое сольфеджио</i> . – Москва, 1965.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
10.	Алексеев Б. <i>Задачи по гармонии</i> . – Москва, 1976.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
11.	Аренский А. <i>Сборник задач(1000)для практического изучения гармонии</i> . – Москва, 1969.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
12.	Берков В. <i>Гармония</i> . – Москва, 1970.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
13.	Берков В. <i>Пособие по гармоническому анализу</i> . – Москва, 1966.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
14.	Берков В., Степанов А. <i>Задачи по гармонии</i> . – Москва, 1973.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
15.	Бершадская Т. <i>Лекции по гармонии</i> . – Ленинград, 1978.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
16.	Бершадская Т. <i>О методике преподавания гармонии в музыкальных училищах</i> . – Ленинград, 1969.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
17.	Дубовский И., Евсеев С., Способин И., Соколов В. <i>Учебник гармонии</i> – Москва, 1969.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
18.	Лопатина Н. <i>Гармонические диктанты</i> . – Москва, 1987.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
19.	Кириллова В., Попов В. <i>Сольфеджио</i> . М., 1978	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
20.	Можжевелов Б. <i>Мелодии для гармонизации</i> . – Москва, 1982.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
21.	Мутли А. <i>Сборник задач по гармонии</i> . – Москва, 1979.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
22.	Мюллер Т. <i>Гармония</i> . – Москва, 1976.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
23.	Мясоедов А. <i>Задачи по гармонии</i> . – Москва, 1971.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
24.	Мясоедов А. <i>Учебник по гармонии</i> . – Москва, 1980.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
25.	Незванов Б., Лащенко А. <i>Хрестоматия по слуховому гармоническому анализу</i> . – Ленинград, 1967.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
26.	Привано Н. <i>Хрестоматия по гармонии</i> . (ч.1 Л, 1967, ч.2 Л, 1970).	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga

27.	Скребкова О., Скребков С. <i>Хрестоматия по гармоническому анализу.</i> – Ленинград, 1978.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
28.	Способин И. <i>Двухголосное сольфеджио.</i> М., 1977.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
29.	Степанов А. <i>Гармония,</i> – Москва, 1971.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
30.	Тюлин Ю., Привано Н. <i>Задачи по гармонии.</i> – Москва, 1970.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
31.	Тюлин Ю., Привано Н. <i>Учебник гармонии.</i> – Москва, 1964.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
32.	Шацилло А., Некоторые вопросы методики обучения гармонизации мелодии.- Москва, 1982	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
33.	Шульгин Д., <i>Пособие по слуховому гармоническому анализу.</i> - Москва, 1991	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
34.	Холопов Ю. <i>Задачи по гармонии.</i> – Москва, 1983.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga